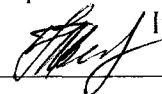

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Кафедра захисту і карантину рослин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми

Ірина ПУШКА

“ 01 ” 09 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лісова фітопатологія
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь Бакалавр

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність_ 206 Садово-паркове господарство
(шифр і назва напрямку підготовки)

Освітня програма 206 Садово-паркове господарство
(шифр і назва спеціальності)

Факультет Лісового і садово-паркового господарства
(назва факультету)

Умань – 2022 рік

Робоча програма з дисципліни Лісова фітопатологія для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство», освітнього рівня бакалавр, освітньої програми 206 Садово-паркове господарство. – Умань: Уманський НУС. – 2022. - 12 с.

Розробник:

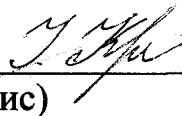
Світлана МОСТОВ'ЯК, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри захисту і карантину рослин
Протокол №1 від “31” серпня 2022 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Ігор КРИКУНОВ

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією Уманського НУС лісового та садово-паркового господарства

Протокол № 1 від “01” вересня 2022 року

“01” вересня 20 року

Михайло ШЕМЯКІН.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки		
Модулів – 3	Спеціальність 206 Садово-паркове господарство (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 6		3-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		5-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента -	Освітній рівень: перший (бакалаврський) ОП: Садово-паркове господарство	Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	78 год.
Індивідуальні завдання: 10 год.			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2,1

для заочної форми навчання – 1:8

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою вивчення дисципліни є професійна підготовка бакалаврів зі спеціальності „Садово-паркове господарство” у галузі захисту лісостанів, зелених насаджень від інфекційних збудників хвороб та несприятливих факторів зовнішнього середовища.

Завдання. Вивчення лісової фітопатології дозволить інженеру садово-паркового господарства добре знати морфологію, біологію, екологію збудників інфекційних та неінфекційних хвороб деревних рослин в розсадниках, культурах, середньовікових, пристигаючих і стиглих насадженнях в конкретних ґрунтово-кліматичних регіонах України.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти

Разом з дисципліною захист зелених насаджень, дисципліна лісова фітопатологія має озброїти майбутнього фахівця сучасними теоретичними знаннями і практичними навичками з питань визначення збудників хвороб садово-паркових культур та розпізнання головних збудників хвороб за окремими стадіями їх розвитку та за зовнішніми ознаками їх прояву на деревних рослинах і навчити його на основі аналізу досягнень науки і передової практики, самостійно впроваджувати у виробництво інтегровані системи захисту садово-паркових насаджень з урахуванням місцевих умов та видового складу шкідливої і корисної флори та фауни.

Для успішного вивчення даної дисципліни необхідно мати і правильно застосовувати знання із лісознавства, механізації лісогосподарських і садово-паркових робіт, лісової таксації, лісовпорядкування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: загальні відомості про типи хвороб та їх збудників; будову, розмноження та збереження грибів, бактерій, вірусів, фітоплазмових тіл; поширення та живлення збудників хвороб; стадії розвитку інфекційного процесу, фактори стійкості деревних, кущових, квіткових рослин до збудників хвороб та методи запобігання розвитку патологічного процесу; основні біологічні, хімічні препарати та антисептики. Крім того – головні хвороби плодів і насіння, сіянців, хвої, листків; головні негнилеві хвороби гілок і стовбурів; кореневі гnilі деревних рослин; стовбурні гnilі деревних рослин. Необхідно знати і вміти визначити які збудники і як руйнують зрубану деревину на складах, особливості гниття деревини в холодних спорудах та житлових будівлях. Опанувати методи фітопатологічних обстежень лісів та інших насаджень із деревних і кущових рослин; методи діагностики та фітопатологічних досліджень; особливості прогнозування хвороб у лісі.

вміти: провести фітопатологічне обстеження розсадника, культур, молодняків, середньовікових, стиглих та перестійних насаджень; здійснити фітопатологічне обстеження деревини на складах і будівлях; провести фітопатологічне дослідження і за допомогою визначників встановити збудника хвороби; розпізнавати головних збудників хвороб за окремими стадіями їх розвитку та за зовнішніми ознаками їх прояву на деревних рослинах; запроектувати відповідні прийоми боротьби із виявленими збудниками хвороб;

провести короткотерміновий, довготерміновий та багаторічний прогнози; вміти оцінювати фактори, які впливають на розвиток чисельності збудників хвороб; планувати і проектувати економічно та екологічно вигідні методи захисту насаджень від хвороб. Для успішного вивчення даної науки необхідно мати і правильно застосовувати знання із ботаніки, фізіології і біохімії рослин, ґрунтознавства, мікробіології, метеорології і лісознавства.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності за спеціальністю і застосовувати теоретичні знання та методи у виробничих ситуаціях, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності бакалавра із садово-паркового господарства - здатності до реалізації навчальних та соціальних завдань:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність до навчання, опанування сучасних знань та пошуку.

ЗК 9. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності бакалавра із садово-паркового господарства – здатності до реалізації професійних обов'язків за видами професійних робіт:

ФК 3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів в процесі виконання професійних робіт і культивування рослин.

ФК 4. Здатність виявляти, локалізувати і ліквідувати шкідливі організми.

ФК 5. Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об'єктах садово-паркового призначення.

ФК 6. Здатність обирати та використовувати базові знання зі спеціалізованих підрозділів науки.

ФК 7. Уміння науково-обґрунтовано використовувати засоби захисту рослин та добрива.

ФК 8. Знання та розуміння основних біологічних і агротехнологічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних з декоративними рослинами.

ФК 11. Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих і економічних умовах.

Програмні результати навчання:

ПР 3. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем вирощування декоративних рослин відповідно до зональних умов.

ПР 7. Інтегрувати й удосконалювати виробничі процеси вирощування декоративних і квіткових рослин.

ПР 9. Організувати результативні і безпечні умови роботи.

3. Програма і структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема 1. Вступ. Загальні відомості про хвороби деревних рослин. General information about diseases of woody plants	16	2		4		10		1	1			10
Тема 2. Неінфекційні фактори і причини, які викликають хвороби лісостанів та зелених насаджень	6	2				4		1				10
Тема 3. Збудники інфекційних хвороб рослин: (гриби, бактерії, актиноміцети, мікоплазми, риккетсії, віруси, квіткові напівпаразити, фітонематоди)	8	2				6		1				10
Тема 4. Патогенез і динаміка інфекційних та неінфекційних	6	2				4						10

хвороб у лісових і зелених насадженнях. Імунітет квіткових і декоративних рослин до інфекційних хвороб.											
Тема 5. Методи та засоби захисту декоративних і квіткових рослин від збудників хвороб і пошкоджень	4				4		1				10
Разом за модулем 1	30	8	4		28		4				50
Модуль 2.											
Тема 1. Хвороби насіння декоративних культур	9	2		1		6		1	2		10
Тема 2. Хвороби квіткових і декоративних рослин.	10	2		2		6		1	2		10
Тема 3. Хвороби сіянців і молодняків.	9	2		3		4		1			10
Разом за модулем 2	28	6		6		16		3			30
Модуль 3.											

Тема 1. Судинні, некротно- ракові хвороби деревних порід	14	2		2		10		1	2			10
Тема 2. Гнилеві хвороби деревних порід.	6			2		4		1				10
Тема 3. Руйнування деревини на складах, технічних спорудах і будинках	4			2		2		1	1			18
За модулем	24	2		6		16						
Усього годин	90	16		14		60		10	8			118

4. Теми семінарських занять Не передбачено

5. Теми практичних занять (ЗФН)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Типи проявлення хвороб	1
2	Хвороби плодів насіння, сіянців і молодняків	2
3	Хвороби квіткових і декоративних рослин	2
4	Некротні, судинні, ракові хвороби та гнилі деревини	2
5	Руйнування деревини	1

6. Теми практичних занять (ДФН)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Заняття 1	Тема №1. Типи проявлення хвороб деревно-чагарникових порід. Types of manifestation of diseases of tree and shrub species	1
Заняття 2	Тема №2. Хвороби кореневищ, цибулин, бульбоцибулин, насіння квіткових рослин.	1
Заняття 3	Тема №3. Хвороби квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту.	1
Заняття 4	Тема №4 Хвороби плодів і насіння.	1
Заняття 5	Тема №5. Хвороби сходів і сіянців.	1

Заняття 6	Тема №6. Хвороби хвої і листя.	1
Заняття 7	Тема №7. Некрозно-судинні хвороби.	2
Заняття 8	Тема №8. Ракові хвороби хвойних і листяних порід.	2
Заняття 9	Тема №9. Стовбурні гнилі хвойних і листяних порід.	2
Заняття 10	Тема №10. Складські і домові гриби.	1
Заняття 11	Тема № 11. Основні хвороби сільськогосподарських культур.	1
Всього		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Збір колекції гербарних зразків за місцем проживання	4
2.	Визначення і систематизування зібраної гербарної колекції.	4
3.	Систематика грибів.	4
4.	Хвороби кореневищ, цибулин, бульбоцибулин, насіння квіткових рослин.	4
5.	Хвороби квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту.	4
6.	Хвороби плодів і насіння.	4
7.	Хвороби сходів і сіянців.	4
8.	Хвороби хвої і листя.	4
9.	Некрозно-судинні хвороби.	4
10.	Ракові хвороби хвойних і листяних порід.	4
11.	Класифікація гнилей. Кореневі гнилі.	4
12.	Стовбурні гнилі хвойних і листяних порід.	4
13.	Складські і домові гриби.	4
14.	Основні хвороби сільськогосподарських культур.	4
15.	Засоби і заходи захисту.	4
	Всього	60

8. Індивідуальні завдання

Гербарій

9. Методи навчання

Аудиторні (лекції, лабораторні, практичні), навчальна практика,

10. Методи контролю

Екзамен, проміжне тестування, усні опитування

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (екзамен)	Сума
модуль 1					модуль 2			модуль 3			30	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
5	5	5	5	5	5	10	10	5	10	5		
25					25			20				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

11 Методичне забезпечення

1. **ТЕСТИ.** Завдання для контролю вивчення навчальної дисципліни „Лісова фітопатологія” для підготовки фахівців в аграрних вищих навчальних закладах II-IV рівнів акредитації за напрямом 205 і 206 Лісове та садово-паркове господарство”, Умань. – 2019. – 45 с.

2. **Збирання і оформлення гербарію.** Методичні рекомендації для вивчення навчальної дисципліни „Лісова фітопатологія” при підготовці фахівців в аграрних вищих навчальних закладах II - IV рівнів акредитації за напрямом 205 і 206 Лісове і садово-паркове господарство стаціонарної і заочної форм навчання, Умань. – 2019. – 20 с.

3. **Хвороби лісових і чагарникових рослин.** Методичні вказівки для проведення лабораторних занять з дисципліни "Лісова фітопатологія". 24 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Мостов'як С.М. Лісова фітопатологія. Навчально-методичний посібник. – Умань, 2019. – 186 с.
2. Шевченко С.В., Цилюрик А.В. Лісова фітопатологія. – Київ: Вища школа. – 1986. – 381 с.
3. Федоров Н.І. Лісова фітопатологія – підручник для сільгоспвузів. – Мінськ.: Висща школа. – 1992. – 317 с.
4. Шкідники і хвороби квіткових і декоративних рослин / За ред. В.В. Синадського. – М.: Наука. – 1982 – 592 с.

.....

Допоміжна

1. . Цилюрик А.В., Шевченко С.В. Лісова фітопатологія. Практикум. – Корсунь-Шевченківський.: Поліграфічний центр „Ірена”. – 1999. – 203 с.
2. Цилюрик А.В., Шевченко С.В. Гриби лісових біоценозів. Атлас. – К.: Вища школа. – 1989. – 255 с 15.

13. Інформаційні ресурси

1. Збудники хвороб та оформлення колекції // Сайт журналу "Вестник Зоології" (Електронний ресурс). – 2022 р. Режим доступу до сайта <https://www.izan.kiev.ua/library.htm>
2. Збудники хвороб багаторічних насаджень // Сайт журналу "Сад і вино України" (Електронний ресурс). – 2022 р. Режим доступу до сайта <http://sadvinogradvino.org.ua/>

14. Зміни у робочій програмі на 2022-2023 н. р.

1. У самостійній роботі добавлена тема – Складські і домові гриби, для прогнозування розвитку видів і раціонального планування строків боротьби;
2. Оновлений список: методичного забезпечення, рекомендованої базової літератури, інформаційного забезпечення